
DATUM
2024-04-30

SKÅNES LÄNSGEMENSAMMA HANDLINGSPLAN PSYKISK HÄLSA OCH SUICIDPREVENTION 2024–2025

Skånes läns gemensamma handlingsplan psykisk hälsa och suicidprevention 2024–2025

Region Skåne och kommunerna i Skåne genom Skånes Kommuner har genom Skånegemensam Samverkansgrupp Psykiatri tagit fram förslag till reviderad läns gemensam handlingsplan.

Handlingsplanen bygger på:

- Ramöverenskommelse gällande fyra målgrupper:
 - Barn upp till 18 år som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning.
 - Barn upp till 18 år och unga till och med 20 år som vårdas utanför det egna hemmet.
 - Personer i alla åldrar med psykisk funktionsnedsättning.
 - Personer i alla åldrar som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.
- Överenskommelsen psykisk hälsa och suicidprevention 2024.
- Vårdsamverkan Skånes Målbild och handlingsplan avseende God och nära vård.

Ramöverenskommelse gällande fyra målgrupper

Regioner och kommuner är enligt HSL (16 kap 3 §) och SoL (5 kap 1d, 8a, 9a §§) skyldiga att ha överenskommelser om samarbete för ingående målgrupper. Ramöverenskommelsen, som Region Skåne och samtliga skånska kommuner undertecknat 2021, är en bilaga till avtal om ansvarsfördelning och utveckling avseende hälso- och sjukvården i Skåne vilket omfattar ansvarsfördelningen inom de områden där de skånska kommunerna och Region Skåne har ett delat hälso- och sjukvårdsansvar.

Skånegemensam samverkansgrupp psykiatri, en partssammansatt grupp som utsetts av Region Skåne och Skånes Kommuner och som även har representation från brukar- och anhörigorganisationer, har utgjort referensgrupp till framtagandet av ramöverenskommelsen. Skånegemensam Samverkansgrupp Psykiatri arbetar på uppdrag av

Tjänstemannaberedning till Centralt Samverkansorgan inom ramen för Vårdsamverkan Skåne.

Ramöverenskommelsen fastställer parternas gemensamma avsikt att bedriva och utveckla samarbete för att bättre tillgodose behovet av vård, stöd och behandling för målgrupperna. Samarbete ska ske med individen i centrum. Ramöverenskommelsen ska ligga till grund för lokala överenskommelser.

Överenskommelse om psykisk hälsa och suicidprevention 2024

Målsättningen med överenskommelsen är fortsatt att öka tillgängligheten till vård och stöd av god kvalitet och att främja psykisk hälsa och förebygga och motverka psykisk ohälsa och suicid för personer i alla åldrar. Målsättningen är även att de insatser som vidtas med stöd av överenskommelsen ska bidra till ökad jämlikhet i hälsa, jämställdhet mellan kvinnor och män och att stärka barnrättsperspektivet i enlighet med bland annat barnkonventionen.

[Insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2024 \(skr.se\)](#)

Överenskommelsen omfattar fyra länsgemensamma områden

- Ett utvecklat arbete för att främja psykisk hälsa, förebygga psykisk ohälsa och suicid bland barn och unga samt insatser för att stärka första linjens vård och barn- och ungdomspsykiatri (del av området)
- En mer sammanhållen, behovsanpassad och personcentrerad vård och omsorg för personer med samsjuklighet eller omfattande behov
- En systematisk patient-, brukar- och anhörigmedverkan i vården och omsorgen
- Ett stärkt och utvecklat suicidpreventivt arbete

Skånes arbete god och nära vård

Region Skåne och de skånska kommunerna har tagit fram [en gemensam handlingsplan och en gemensam målbild för arbetet med God och nära vård](#).

Skånes gemensamma målbild och handlingsplan avseende god och nära vård vilar på tre ben:

- Avtal om ansvarsfördelning och utveckling avseende hälso- och sjukvården i Skåne mellan Region Skåne och de skånska kommunerna
- Den nationella överenskommelsen för god och nära vård
- Delar av Region Skånes arbete med nära vård inom Framtidens hälsosystem, där arbete sker gemensamt mellan region och kommuner.

Gemensamma utvecklingsområden

I Ramöverenskommelsen lyfts fem gemensamma utvecklingsområden. Dessa är:

- Kroppslig hälsa
- Samsjuklighet psykisk ohälsa och beroende
- *Personer med beroende av spel om pengar*
- Integrerade verksamheter och arbetssätt
- Suicidprevention

Vid möte i Skånegemensam Samverkansgrupp Psykiatri 2024-02-09 beslutades att arbetet med personer med beroende av spel om pengar nu ingår som en del det samlade arbetet med beroende och därmed inte behöver lyftas fram som ett eget utvecklingsområde.

Tidigare genomförd Gap-analys visar att det finns behov av att dessutom prioritera länsgemensamt arbete inom områdena:

- Kunskapsstyrning
- SIP
- Placering utanför egna hemmet
- Samverkan gällande barn och ungas psykiska hälsa

Kroppslig hälsa

Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam på den kroppsliga hälsan hos personer med psykisk funktionsnedsättning och beroende då de utgör riskgrupper för att utveckla allvarliga sjukdomstillstånd och dessa personer inte alltid får tillgång till rätt hälso- och sjukvård. Konsekvenser av medicinering samt symtom och funktionsnedsättningar till följd av psykisk sjukdom kan påverka personens förmåga att upprätthålla en hälsosam livsföring.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Fler hälsoundersökningar för individer med psykosjukdom, bipolär

sjukdom samt utvecklingsstörning eller flerfunktionshinder ska göras på vårdcentraler.

- Förbättrat samarbete mellan hälso- och sjukvården och kommunerna för att få till stånd regelbundna hälsoundersökningar enligt ovan.
- All hälso- och sjukvård och berörd kommunal verksamhet ska särskilt uppmärksamma den kroppsliga hälsan hos personer med skadligt bruk och beroende och verka för att målgruppen får tillgång till rätt hälso- och sjukvård.
- Ökad kunskap och användning av naloxon.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Antal genomförda hälsoundersökningar för individer med psykosjukdom, bipolär sjukdom samt utvecklingsstörning eller flerfunktionshinder på vårdcentraler, KVÅ UP001.
- Antal uttagna doser naloxon.

Långsiktiga mål

- Förbättrad somatisk hälsa hos målgruppen.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Via LPO ta fram mätbara indikatorer för uppföljning kopplat till t ex minskat antal personer med undvikbar somatisk vård och dödsfall i behandlingsbara sjukdomar.

Samsjuklighet psykisk ohälsa och beroende

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska erbjuda personer med samsjuklighet psykisk ohälsa och missbruk/beroende en samordnad vård. Psykisk ohälsa är vanligt bland personer med missbruk och beroende. Behandlingsmöjligheter, följsamhet till behandling och behandlingsresultat för missbruk/beroende är sannolikt sämre om det också finns en samtidig psykisk sjukdom, och vice versa. Det är därför viktigt att samsjuklighet uppmärksammas och att personer med samsjuklighet får hjälp med båda tillstånden samtidigt. Samsjuklighet får aldrig vara ett skäl till att inte ge vård eller att vård och behandling försenas. Uthållighet och kontinuitet ska präglade vården och insatserna.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Utvecklingsarbete i linje med de delar av samsjuklighetsutredningen som inte kräver förändrad lagstiftning och där parterna är överens om behov av utveckling för målgruppen inom samsjuklighetsutredningen.
- Skånegemensam Samverkansgrupp Psykiatri följer arbetet med samsjuklighetsutredningen och planerar för gemensamma utvecklingsaktiviteter inom ramen för detta.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter.

Integrerade verksamheter och arbetssätt

Region Skåne och Skånes Kommuner stödjer ett fortsatt arbete med metoder som är till hjälp för att uppfylla verksamheternas mål och uppdrag när det gäller samverkan med den berörda personen i fokus på ett effektivt samordnat sätt. Parterna ska verka för att utveckla modeller för att samordna insatser för personer med samtidig omfattande social och psykiatrisk problematik.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Fortsatt utveckling av integrerat arbete mellan Region Skåne och de skånska kommunerna till exempel gällande Flexible Assertive Community Treatment (FACT), Assertive Community Treatment (ACT) och Maria-mottagningar.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter.

Långsiktiga mål

- Väl integrerat arbete mellan Region Skåne och kommunerna.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomföra en mindre kartläggning av Integrerade verksamheter i Skåne.

Suicidprevention

Skånes kommuner och Region Skåne ska i samverkan med samhället i övrigt arbeta för att minska antalet suicid och suicidförsök i Skåne.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- [Region Skåne och kommunerna i Skåne arbetar i linje med regional suicidprevention handlingsplan](#) . Arbetet hålls samman av Utskottet för suicidprevention.
- Kontinuerlig implementering av SpiSS

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter.

Långsiktiga mål

- Minska antalet självmord i Skåne.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Följa antalet självmord i Skåne i dödsorsaksregistret.

Kunskapsstyrning

Samverkan sker inom ramen för Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård i [nationellt](#), [regionalt](#) och [lokalt](#) programområden för psykisk hälsa. Genom [nationella vård- och insatsprogram](#) (VIP) inom området psykisk hälsa tillgängliggörs den samlade kunskapen om insatser enligt evidens och beprövad erfarenhet för berörda verksamheter, professioner och chefer.

Staten och SKR har tecknat en överenskommelse om att ta fram [personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp](#) för ett antal sjukdomsområden. Vårdförloppen syftar till att skapa en jämlik vård med hög kvalitet i hela landet. Arbetet med vårdförloppen ska utgå från tillförlitliga och aktuella kunskapsstöd och baseras på bästa tillgängliga kunskap.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Samverkan inom LPO psykisk hälsa kring bland annat VIP.
- Samverkan kring implementering av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Inrättande av LAG.
- Kommunalt deltagande i LAG.

SIP

När en person har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten, ska regionen tillsammans med kommunen enligt både HSL (16 kap 4 §) och SoL (2 kap 7 §) upprätta en samordnad individuell plan. Individens ska alltid få möjlighet att aktivt vara med i planeringen och påverka vilka aktörer som ska delta. Planen är till för att möta individens behov, och måste därför utgå från individens upplevelse och önskemål.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Alla som har behov av och önskar en SIP ska erbjudas detta.
- Utvecklingsaktiviteter sker genom Vårdsamverkan Skåne.
- Spridning och implementering av [gemensam SIP utbildning](#).
- Införande av SIP via Mina Planer för barn och unga.
- Insamlande av patienterfarenheter av SIP utifrån NSPH Skånes brukarundersökning

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Antal SIP inom psykiatrisk vård (2017: XU042, XU045, XU046 2018: XU045, AU124, AU125, XU042 2019-2022: AU124, AU125, XU042).

Långsiktiga mål

- Förbättrad kvalitet och delaktighet i SIP.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförd brukarundersökning i samverkan med NSPH Skåne.

Placering utanför egna hemmet

Båda huvudmännen ska sträva efter att minska behovet av placeringar genom att själva tillhandahålla individanpassade vård- och stödsatser. Innan frågan om placering aktualiseras ska huvudmännen ha kommit fram till att resurser i närmiljön är uttömda och att personens behov inte kan tillgodoses på annat sätt än genom placering. Om en placering bedöms nödvändig ska närhetsprincipen beaktas genom att i första hand undersöka möjligheter till placering inom det egna länet.

Barn och unga som vårdas utanför egna hemmet har som grupp betraktat sämre psykisk och fysisk hälsa än andra barn. Det är särskilt viktigt att i samverkan uppmärksamma dessa barns behov av vård inför placering utanför egna hemmet, under pågående vård utanför egna hemmet samt vid avslutande av vård utanför egna hemmet. Godkänd grundskola är en viktig friskfaktor för barn och därför är det angeläget att säkerställa en fungerande skolgång. Skolan är en särskilt viktig samverkansaktör för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Hälsoundersökning inklusive oral hälsa på initiativ av socialnämnden i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, i enlighet med lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Det finns ett skånegemensamt samarbete avseende dessa [Hälsoundersökning på begäran av socialnämnd \(HUBS\)](#) -

[Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se). Uppdraget är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Alla placeringar där personen behöver insatser från båda huvudmännen ska föregås av SIP.
- Inför avslut av placering ska SIP följas upp och gemensam planering för vidare insatser göras.
- Varje barn och ung person 0–20 år som vårdas utanför det egna hemmet ska erhålla en hälsoundersökning.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Antal hälsoundersökningar, hubs, KVÅ AV140

Långsiktiga mål

- Följa arbetet med [SOU 2023:66, För barn och unga i samhällsvård](#).
- Arbete inom ramen för LAG HUBS i regionernas kunskapsstyrningssystem.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter i samverkan.

Barn och ungas psykiska hälsa

Det är särskilt viktigt att tidigt uppmärksamma barn som har eller riskerar utveckla psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning, inklusive skadligt bruk och beroende. Det finns stora vinster, både mänskligt och ekonomiskt, med att så tidigt som möjligt identifiera och behandla psykisk ohälsa hos barn och unga och det krävs ett helhetsperspektiv kring dessa barn.

När samtidiga stödinsatser ges behöver de utgå från barnets eller ungdomens aktuella livssituation och ofta vara sammansatta och synkroniserade. Skolan är en särskilt viktig samverkansaktör för barn som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning.

Såväl Region Skåne som de skånska kommunerna har ett aktivt pågående arbete med omställning till fler hälsofrämjande och förebyggande insatser utifrån Nära Vård, omställning ny socialtjänstlag osv. Syftet är dels att förebygga ohälsa, dels att när ohälsa uppstår erbjuda lättillgängliga tidiga insatser. Bevakning av nationell nivå behövs; beslut och [införande ny SoL](#) samt Nationellt hälsoprogram barn och unga [Nationellt hälsoprogram för barn och unga ska ge bättre och mer jämlik hälsa - Socialstyrelsen](#) mm.

Tidiga och samordnade insatser (TSI- Skåne)

Tidiga samordnade insatser (TSI) betyder att personal från skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst arbetar tillsammans i en förstärkt samverkan. Samordningen behövs för att skapa en helhet kring insatser för barn och unga som är i behov av stöd från flera aktörer. TSI är inte en viss metod, utan bygger på att verksamheterna har en gemensam struktur. På så vis ska alla barn och unga få stöd och hjälp i tid, utifrån sina och familjens behov.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Se [Tids- och aktivitetsplan](#), God och Nära vård, Vårdsamverkan Skåne.

En samlad ingång för barn och unga med psykisk ohälsa

Ett utredningsarbete i samverkan pågår för att skapa en samlad ingång för barn och unga med psykisk ohälsa. Utveckling pågår inom förvaltning psykiatri, habilitering och hjälpmedel mot en samlad ingång psykisk (o)hälsa för barn och unga i samverkan med kommunerna. En väg in (EVI) ska vara första kontakten för Ungdomsmottagning, Första linjen, specialist BUP och Mariamottagning (vid skadligt bruk och beroendeproblematik) vid dessa frågeställningar och behov av kontakt. Självhjälp finns idag på webb digital EVI, BUP Skåne online, samt UMO.se. På BUP Skåne online utvecklas även information och självhjälp för föräldrar 0–6 år och om kontaktvägar till primärvård. Likaså information och länkning till Skånes alla kommuner och information om sökvägar psykisk ohälsa över 18 år. Utvecklingsarbetet sker i samverkan där Barn och unga utskottet är referensgrupp.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2024–2025

- Se [Tids- och aktivitetsplan](#), God och Nära vård, Vårdsamverkan Skåne.
- Arbete i samverkan genom Barn och unga utskottet.